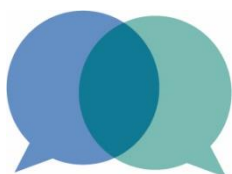

At fremme tidlig indsats og brugerdeltagelse som HOODs hjørnesten

Tidlig indsats er en hjørnesten i projekt HOOD. Hele det første intellektuelle output har været fokuseret på tidlig indsats. I dette faktaark diskuteres tidlig indsats ud fra den viden, der er udviklet i løbet af projektets første år. Desuden sporer faktaarket nogle sammenhænge mellem tidlig indsats og andre elementer af HOOD, såsom den endelige brugers deltagelse og magtomfordeling i socialt arbejde.

Tidlig indsats

At formidle vigtigheden af tidlig indsats og at udvikle en ny metodologi baseret på 'Dialogic Practices' og på 'Enabling Co-planning Approach' i arbejdet med mennesker, der for nylig er blevet hjemløse, er væsentlige hjørnesten i projekt HOOD. Det første intellektuelle output fra projekt HOOD har udelukkende været fokuseret på tidlig indsats, og det er også blevet integreret med andre af projektets aktiviteter såsom Enabling Co-planning-metoden.

Tidlig indsats er afgørende for at tackle hjemløshed. Som understreget i en nylig rapport, er "hjemløsetilbud i Europa ikke tilstrækkeligt forebyggende i sit fokus, og der lægges ikke tilstrækkelig vægt på at etablere procedurer for tidlig identificering af risikosituationer for hjemløshed (f.eks. udsættelser), eller på at sikre prioriteret adgang til bolig og/eller hurtig genhusning" (Baptista & Marlier, 2019: 94. Oversat til dansk).

Tid er en kernefaktor, der former personens evner og identitetslementer. Mennesker, der tilbringer længere tid på gaden og i lavtærskeltilbud, har en tendens til gradvist at miste ressourcer og evner og bevæger sig ind i en mere og mere sårbar tilstand. I udviklingen af overlevelsesstrategier i den situation, de står over for, har den hjemløse en tendens til at miste evner, at reducere sine sociale netværk og at indsnævre fremtidsperspektiver og blive 'fanget' i den nuværende situation. Som Antonella Meo (2000) påpeger, på baggrund af kvalitativ forskning om hjemløshed og tidens indvirkning på gadesoveres velbefindende i Torino, udgør mængden af tid tilbragt på gader og i lavtærskeltilbud et element,

“There is the need to promote perspectives putting the prevention of homelessness into a comprehensive framework and ensuring that early intervention involves policies, practices, and strategies designed to address the immediate risk of homelessness”

der adskiller modaliteten for overlevelse og identitetskonstruktion, hvilket understreger vigtigheden af en mere rettidig intervention.

“Interventions should consider the person’s resources, interests, personal values, etc.. Involving users, working with them individually with a focus on positive relations, creating community-feeling among the participants, self-determination and recognising the participants perspective; these are all important aspects”

Set i det perspektiv er det nødvendigt at analysere hjemløshed med en 'sekventiel model', der tager tid i betragtning som et kerneelement i måden de enkelte hjemløshedsveje formes. Der er, med andre ord, et behov for at fremme perspektiver, som sætter forebyggelse af hjemløshed ind i en omfattende ramme og sikre, at tidlig indsats også involverer politikker, praksisser og strategier designet til at imødegå risikoen for øjeblikkelig hjemløshed gennem tilvejebringelse af information og adgang til den nødvendige støtte.

Tidlig indsats kan også være en strategi, man vedtager for at facilitere et progressivt skift af

paradigme fra en akutcentreret til en forebyggelsescentreret tilgang. Det kunne være en del af 'the map to solving homelessness' identificeret af Pleace et al., for hvem der findes en beviselig effektiv løsning som "can be used at a strategic level that will bring numbers down significantly and greatly reduce the risks of experiencing homelessness and, particularly, of experiencing homelessness for any amount of time or on a repeated basis" (Pleace et al., 2018: 97). Beviser fra Canada peger i samme retning. Stephen Gaetz og Erin Dej (2017) anerkender ligeledes tidlig indsats' potentiale som en praktisk tilgang, der kan tilvejebringe det progressive skift fra en akutcentreret til en forebyggelsescentreret tilgang. De analyserer vigtigheden af tidlige interventionsstrategier og af at målrette indsatser til individer og familier, der er i overhængende risiko for at blive, eller som lige er blevet, hjemløse. De fokuserer især på effektiviteten af tidlig indsats i arbejdet med unge, der er hjemløse eller som er i risiko for at blive hjemløse. Disse sidstnævnte grupper anses for at være i særlig risiko for at lide af yderligere traumatisering og udnyttelse, hvis de tilbringer nogen som helst tid i hjemløshed.

Den professionelle kulturs og magtomfordelings indvirkning

Dertil bør heterogeniteten i hjemløsebefolkningen og kompleksiteten af sammenhængen mellem strukturelle og individuelle faktorer anerkendes. Interventioner bør tage højde for personens ressourcer, interesser, personlige værdier mm. Inddragelse af brugerne, at arbejde med dem individuelt med fokus på positive relationer, at skabe fællesskabsfølelse blandt dem, der deltager i interventionen, at fremme selvbestemmelse og anerkendelse af deltagernes perspektiver; disse er alle vigtige aspekter.

Traditionelle professionelle kulturer har en tendens til at begrænse disse muligheder, fordi de har den optik, at fagfolk bør være i total kontrol, så at processen udvikler sig nøjagtigt som planlagt. I denne professionelle kulturs optik er uforudsete forhold, ændringer og usikkerheder alle forstyrrende faktorer. Hvis brugerne træffer personlige valg, der afviger fra de etablerede veje i de sociale tilbud, kan de ende med at blive straffet eller udelukket fra hjælpen. Sådanne sanktioner kan have en meget negativ indvirkning på brugernes eksistens og kan endda defineres som en

form for strukturel vold, dvs. en form for vold, hvor sociale strukturer eller sociale institutioner skader mennesker ved at forhindre dem i at opfylde deres basale behov (f.eks. Galtung, 1969; Lee, 2019). Litteraturen har endda understreget, at de sociale systemer, der er sat i verden for at hjælpe socialt udstødte mennesker, ofte kan udgøre en udstødende faktor i sig selv. De krav, straffe og sanktioner, der pålægges brugerne af de sociale systemer, bliver ofte forstået af den enkelt som en påmindelse eller et bevis for ens personlige mangler, hvilket fører til yderligere selvstigmatisering og yderligere udstødelse (Maini-Thorsen, 2018; Ramsdahl, et al., 2018). Disse sker også på grund af de kulturelle forestillinger, der er spredt i samfundet og som gennemsyrrer de sociale tilbud til hjemløse. Som Curto og Stefani (2021) har understreget, er 'skyld' et kerneaspekt i den kollektive forståelse af hjemløshed på en måde, der er med til at forhindrer hjemløses muligheder for at fremme deres behov, præferencer, drømme og meninger i forholdet til sociale ydelser. Udover 'bebrejdelse' er 'medfølelse' et andet kerneelement i den sociale ramme om hjemløshed, som spænder ben for at betragte mennesker i ekstrem fattigdom som rettighedshavere. At øge bevidstheden om disse kulturelle rødder, der er indskrevet i de nuværende sociale politikker og tilbud, vil være et vigtigt skridt hen imod en rettighedsbaseret velfærd som styrker modtagerne af velfærden. I betragtning af at tidlig indsats også har et formål om empowerment, er det nødvendigt, at den professionelle indtager en dialogisk position: De skal ikke længere antage, at de ved bedre, både hvad angår målet for indsatsen og hvordan man kommer derhen, og skal i stedet adoptere en position, hvor de ikke har en retningsgivende funktion, men en støttefunktion. Kun på den måde vil personen blive støttet i at forestille sig sin ønskede fremtid; en fremtidsdrøm, som vil udvikle sig langsomt hos dem, når de møder et autentisk rum (af mål og "to-do's"), der fremstår tomt uden denne forestillede fremtid.

For at nå det mål kunne de metoder og praksisser, som socialarbejdere har adopteret, i sig selv revideres. Dialogiske

praksisser og Enabling Co-planning-metoden

implementeret i projekt HOOD har til formål at tilbyde et innovativt perspektiv og værktøjer, der er hænger sammen med det problem, der rejses her. Dialogiske praksisser og Enabling Co-planning-metoden ændrer nemlig magtforholdet gennem omfordeling. Den relationelle dynamik, hvor socialarbejderen definerer den bedste vej for personen og derefter forventer, at han/hun holder sig loyalt til den vej, fjernes. Personen har selv magten til at styre indsatsen, og socialarbejdere bliver redskaber til at opretholde den. I hver dialogisk aktivitet defineres diskursens objekt (problemet, behovet, interventionen) ikke af én unik stemme, men snarere af en mangfoldighed af stemmer. De er i et ligeværdigt forhold til hinanden: Ingen af dem har ret til at give den unikke, ultimative beretning om begivenheden, situationen eller problemet. Enhver person har brug for andre til sammen at skabe mening. Åbningen af rum uden foruddefinerede svar, at ting sker uden, de var planlagte, gentænkning og ændring af hans/hendes vej af personen selv er alle velkomne elementer. De er alle en del af den proces af meningsgenskabelse, som de professionelle skal understøtte, ikke hindre.

En effektiv omfordeling af magt fjerner også mulighederne for, at den professionelle kan definere og indgå i strategiske alliancer, der har til formål at ændre, hvad den anden ser, tænker og gør, og åbner i stedet plads til at

opbygge autentiske relationer med brugerne. På samme tid vil den professionelle have brug for det reelle engagement fra alle involverede personer, når han/hun er befriet fra alle evalueringsværktøjer, der baserer sig på antagelsen om, at han/hun har den klarere definition af situationen.

Metodiske overvejelser om omfordeling af magt og tidlig indsats arbejder forhåbentlig sammen. Faktisk bør en omfordeling af magt implementeres allerede ved den første kontakt til mennesker i en hjemløshedssituation, for at en sammenhængende vej, rettet mod at styrke brugerne og at udvide deres valg og livsmuligheder, kan udvikle sig.

Yderligere information om HOOD er tilgængelig på hjemmesiden: www.hoodproject.org, hvor der er mulighed for at abonnere på projektets mailingliste. For at få mere information om projektet er der på hjemmesiden en sektion ved siden af "faktaarkene" kaldet "bites". Som navnet antyder, er 'bites' mere uformelle og kortere overvejelser, der kommer fra HOODs udvikling, som kan hjælpe andre praktikere, politikere, forskere og borgere til at forstå vores arbejde. Derudover, da den dialogiske tilgang leder vores projekt, vil det altid glæde os at dele vores næste skridt med alle interesserede: kontakt os blot!

Referencer:

Baptista, I. and Marlier, E. (2019), "Fighting homelessness and housing exclusion in Europe: A study of national policies", European Social Policy Network (ESPN), Brussels: European Commission. Available at: <https://op.europa.eu/pt/publication-detail/-/publication/2dd1bd61-d834-11e9-9c4e-01aa75ed71a1/language-en>.

Curto N. and Stefani S. (2021), "Per un welfare delle aspirazioni: il progetto HOOD Homeless's Open Dialogue", Epale Journal, v. 9, pp. 108-115.

Gaetz S. and Dej E. (2017), A New Direction: A Framework for Homelessness Prevention. Toronto: Canadian Observatory on Homelessness Press. Available at: https://www.homelesshub.ca/sites/default/files/attachments/COHPreventionFramework_1.pdf

Galtung, J. (1969), "Violence, Peace, and Peace Research", Journal of Peace Research, Vol. 6, No. 3 (1969), pp. 167-191, Sage Publications, Ltd.

Lee, B. X. (2019), Violence: An Interdisciplinary Approach to Causes, Consequences, and Cures, John Wiley & Son..

Maini-Thorsen, Af Anne-Sofie (2018), Jeg kan godt lide, når jeg kan dufte, at jeg har vasket fingre – En eksplorativ undersøgelse af kvinders erfaring med hjemløshed [I like the smell of soap after washing my hands: an exploratory study of women's experiences of homelessness], København, Projekt Udenfor. Available at: https://udenfor.dk/wp-content/uploads/2018/08/En-eksplorativ-undersøgelse-af-kvindes-erfaringer-med-hjemløshed_til-download.pdf.

Meo A. (2000), "L'esperienza della vita in strada", in *Vite in bilico. Sociologia della reazione a eventi spiazzanti*, Liguori, Napoli, pp. 113-179. Pleace, N. (2016), "Exclusion by Definition: The Underrepresentation of Women in European Homelessness Statistics", Mayock, P. and Bretherton, J. (Eds.) Women's Homelessness in Europe, pp.105-126, London: Palgrave Macmillan.

Ramsdahl, A.; Vesterbø, T.; Kirkegaard, A. (2018), Ung og UDENFOR – erfaringer efter tre års arbejde med unge hjemløse på gaden [Young and OUTSIDE – experiences after three years of working with young homeless people], 2018, København, Projekt Udenfor. Available at: https://udenfor.dk/wp-content/uploads/2018/08/UngogUDENFOR_samletpdf.pdf.

Eu project by

UNIVERSITÀ
DEGLI STUDI
DI TORINO

“The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein”.